

Andrzej Kaszubkiewicz

NOWA OSŁONA NAD RELIKTAMI WCZESNOROMAŃSKIEGO PALATIUM NA OSTROWIE LEDNICKIM

Problem wymiany zadaszenia osłaniającego relikty palatium lednickiego istniał od szeregu lat. Podstawową wadą konstrukcji, zainstalowanej na Ostrowie Lednickim w 1978 roku była niewystarczająca osłona obiektu przed wodami opadowymi. Dlatego od co najmniej kilkunastu lat czyniono próby opracowania nowego projektu. Największe szanse na realizację miały propozycje projektowe z końca lat 90. XX wieku. Wyłoniony w wyniku konkursu, zorganizowanego dla studentów ASP, zwycięski projekt Adama Lorenca przykrywał budowlę wodoodporną tkaniną naciągniętą na stalowe rusztowanie ukształtowane w bryłę dachu budowli. Drugi projekt, profesora architekta Aleksandra Grygorowicza, zakładał osłonę całej budowli szklaną strukturą, odtwarzającą całkowitą architekturę pałacu. Brak środków i kontrowersje konserwatorów uniemożliwiły realizację jednej z tych propozycji.

W końcu roku 2004 zaistniały warunki zmiany tej sytuacji. Urząd Marszałkowski rozpoczął realizację programów ze środków Unii Europejskiej. Muzeum na Lednicy zostało włączone w te programy. Po zapewnieniu środków na realizację projektów, przygotowano założenia projektowe na rozbudowę i modernizację trzech rezerwatów archeologicznych: Ostrowa Lednickiego, Gieczu i Grzybowa. Rozpisano przetarg na wykonanie dokumentacji projektowej dla każdego z rezerwatów.

Rezerwat - Ostrów Lednicki, w którego programie była również rozbudowa nowej osłony ruin, realizowała Pracownia Projektowa: Architekt Wojciech Kolesiński w Poznaniu. Projekt rozbudowy rezerwatu w Gieczu opracowała Autorska Pracownia Architektoniczna Liliana Puzo – Piła, zaś dokumentację na rozbudowę rezerwatu w Grzybowie przygotowała Pracownia Projektowa J.P. Woźny – Poznań. Projekt rozbudowy trzech rezerwatów otrzymał wspólną nazwę „Rozbudowa i modernizacja rezerwatów archeologicznych dotyczących początków Państwa Polskiego – Ostrów Lednicki, Giecz, Grzybowo”. Projekt ten został w 2007 roku włączony do programu Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny jako kluczowy na lata (2007-2013).

Niespodziewanie jednak w roku 2006 zaistniała korzystna sytuacja, która umożliwiła Muzeum przystąpienie do realizacji najważniejszego z elementów w rezerwacie Ostrów Lednicki - zadaszenia nad ruinami palatium. Stało się to w wyniku

wizyty Konserwatora Generalnego Zabytków Tomasza Merty, który uczestniczył w obchodzonych na Ostrowie Lednickim Międzynarodowych Dniach Dziedzictwa Archeologicznego.

Pogarszający się stan techniczny osłony w wyniku huraganowych wiatrów, jakie miały miejsce w końcu roku (2006), skłonił władze konserwatorskie do natychmiastowego działania. Późną jesienią z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego otrzymaliśmy środki finansowe na realizację pierwszego etapu budowy nowej osłony, tj. wykonanie konstrukcji nowego zadaszania. Wybrano w trybie z wolnej ręki (brak było czasu na inny tryb) firmę wykonawczą - Grażyna, Ireneusz Brzechwa z Obornik Wielkopolskich. Dzięki gotowym projektom unijnym i istniejącym pozwoleniom na budowę można było natychmiast przystąpić do realizacji zadania. Autorami nowego zadaszania byli: arch. Andrzej Kurzawski, arch. Wojciech Kolesiński i arch. Mariusz Gramowski. Pierwszy etap zakończył się z końcem roku 2006 dostarczeniem do Muzeum konstrukcji stalowej.

W drugim etapie, wiosną 2007, roku przystąpiono do prac przy wzmacnianiu fundamentów (poprzedzone ratowniczymi badaniami archeologicznymi). W kwietniu przewożono zaprawę cementową. Ta operacja okazała się bardzo trudna z uwagi na jedyny środek lokomocji jakim był prom o ograniczonej nośności 4 ton. Dodatkowym utrudnieniem był wzmożony w 2007 roku ruch turystyczny dzięki dopłatom Ministra Oświaty do organizowanych przez szkołę wycieczek. W następnym miesiącu przystąpiono do rozbiórki starego zadaszania i równocześnie stawiania nowej konstrukcji. Takie postępowanie uwarunkowane było niewielkim urządzeniem dźwigowym, które należało przesunąć przy montażu kolejnych filarów.

W sumie na wyspę przewieziono i zamontowano 85 ton stali konstrukcyjnej, 30^{m³} betonu i 20 ton innych materiałów (pokrycie dachowe, świetliki i sufit podwieszany). Należało również wywieźć z wyspy zdemontowane zadaszanie z roku 1978 (ok. 45 ton).

Prace przebiegały bez specjalnych zakłóceń przy stałym nadzorze autorskim projektantów. 15 września Firma Brzechwa zgłosiła zakończenie robót i gotowość obiektu do eksploatacji. Obiekt został odebrany przez wszystkie służby: inspektora nadzoru, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Nadzór Budowlany.

W dniu 26 października odbyła się uroczystość odsłonięcia i poświęcenia obiektu. Aktu poświęcenia dokonał w imieniu arcybiskupa Metropolity Gnieźnieńskiego – ks. J. Bogacz w obecności proboszcza dziekanowickiego - ks. Adama Sypniewskiego. Przecięcia wstęgi dokonała wicewojewoda poznański - Pani Ewa Krzyżanowska – Walaszczyk i wójt gminy Łubowo Andrzej Łozowski w obecności wielu gości, w tym muzealników i konserwatorów.

Nowe zadaszanie jest znacznie szersze i dłuższe od poprzedniego, ochrania również leżącą ścianę zachodnią palatium. Korzystne jest również to, że przez zamontowanie świetlików relikty palatium są dobrze oświetlone. W powszechnej ocenie nowa inwestycja została określona jako estetyczna i interesująca architektonicznie, a co najważniejsze skutecznie chroni obiekt przed wodami opadowymi.

Fot. 1 Osłona z roku 1978 (fot. W. Kujawa)
Photo 1. Schutz aus 1978 (Photo: W. Kujawa)

Fot. 2 Prace przy montażu nowej osłony (fot. A. Ziółkowski)
Photo 2. Arbeiten bei der Montage des neuen Schutzes (Photo: A. Ziółkowski)

Fot. 3 Uroczystość odsłonięcia i poświęcenia nowej inwestycji (fot. A. Ziółkowski)
Photo 3. Feier der Enthüllung und Einweihung der neuen Investition (Photo: A. Ziółkowski)

Fot. 4 Palatium lednickie pod nowym zadaszeniem (fot. M. Rezler)
Photo 4. Palatium aus Lednica unter neuer Abdachung (Photo: M. Rezler)